

MAGIC
OF LANGUAGE

MAĢISKĀ TAKA
SKAŅAS UN BURTI

Co-funded by
the European Union

Jaunatnes starptautisko
programmu aģentūra

MAGIC
OF LANGUAGE

1.

IZRUNĀ VĀRDUS!

Izrunā katru vārdu skaļi, pievēršot uzmanību tam, kā vienas skaņas maiņa maina nozīmi.

- Paskaidro izmaiņas: Apraksti, kā skaņas maiņa maina izrunu.
- Saistība ar ikdienu: Kā skaņu atšķirību izkopšana var palīdzēt Tev efektīvāk komunicēt?

Piemēri:

- Ceļ / Dzeļ (Skaņas "C" un "Dz") ceļ=būvē, dzeļ=asums sāpīgi ieduras
- Iepazīsti arī citus piemērus ceļveža 6.lpp.!

Izvērtē:

- Kuras skaņas bija grūti izrunāt vai skaidri dzirdēt?
- Kā izrunas uzlabošana var palīdzēt ikdienas situācijās?

2.

KAS IR SKAŅA?

Iztēlojies, kā skaņas dzird citplanētieši.

Padomā par skaņu kā par vibrācijām, kurām ir nozīme, piemēram, kā mūzikas notis veido melodiju. Valodā skaņas rada vārdus.

- Skaņas un burti - izdomā 10 piemērus!
- Burti ir simboli, kurus rakstām, savukārt skaņas ir tās, ko sakām un sadzirdam. Piemēram "c" un "ts" skaņ, teju vienādi.

Kā tas palīdz:

- Skaņu izpratne palīdz pareizi izrunāt vārdus, padarot saziņu skaidrāku.

Izvērtē:

- Kā pareizo skaņu dzirdēšana un radīšana var uzlabot sarunas ikdienas situācijās?
- Kas sagādāja izaicinājumu skaņu savienošanā ar burtiem?

3.

SKAŅAS UN BURTI

Izveido stāstu dēli:

Iedomājies scenāriju, kurā skaņas pārpratums izraisa apjukumu vai smieklīgu iznākumu.

Piemērs: “ceļ” un “dzeļ” jaukšana sarunā.

Uzzīmē komiksu, kas parāda, kas notiek skaņas sajaukšanas rezultātā. Iekļaujiet vismaz 3 paneļus, lai parādītu progresu.

Izvērtē:

- Kādas komunikācijas problēmas var rasties no nepareizām skaņām?
- Kā izrunas praktizēšana var uzlabot Tavas izrunas skaidrību ikdienas sarunās?

Saistība ar ikdienu:

- Kā skaņu atšķirību apgūšana varētu palīdzēt izvairīties no pārpratumiem?

4.

IZRUNA

Paskaidrojiet 1 minūtē, nelasot, tikai runājot.

Pareizrakstības kognitīvās priekšrocības:

- Izpētiet, kā pareiza pareizrakstība uzlabo smadzeņu funkcijas, piemēram, atmiņu, uzmanību un problēmu risināšanu.

Pareizrakstība un smadzeņu attīstība:

- Izpētiet, kā pareizrakstības apguve savā valodā un svešvalodā stiprina kognitīvās prasmes.

Izvērtē:

- Kādas prasmes Tu attīsti, koncentrējoties uz precīzu pareizrakstību?
- Kā precīza pareizrakstība var uzlabot Tavu saziņu rakstot un runājot?

Saistība ar ikdienu:

- Kā pareizrakstības precizitāte palīdz skaidri un pārliecinoši izteikt idejas?

5.

IZVEIDO SALĪDZINOŠO DIAGRAMMU

Salīdzini pareizrakstību un rakstīšanu. Vienā salīdzinājuma lokā uzskaiti, kas padara pareizrakstību unikālu, bet otrā - apraksti rakstīšanu. Vidū parādi, kā tie pārklājas.

Iekļaujiet galvenās definīcijas:

- Pareizrakstība: Pareiza burtu sakārtošana, veidojot vārdus.
- Rakstīšana: Izmantojiet vārdus, lai izteiktu idejas, domas un stāstus.

Izvērtē:

- Kā ir saistīta pareizrakstība un rakstīšana, un kā vienas prasmes uzlabošana palīdz otrai?
- Kā pareizrakstības precizitāte uzlabo veidu, kā dalāties savās idejās rakstiski?

Saistība ar ikdienu:

- Kā abu prasmju apgūšana palīdz skaidrāk sazināties ikdienas dzīvē?

6.

IZRUNAS PRASMES

Pareiza vārdu izrunāšana ir atslēga, lai Tavas "burvestības" (komunikācija) darbotos.

Izvērtē:

- Kā skaidra izruna ietekmē to, kā cilvēki Tevi saprot?
- Kuras izrunas jomas Tev šķiet vissarežģītākās, un kā šīs spēles palīdzēs Tev to uzlabot?

Sasaiste ar ikdienu:

- Kā izrunas apguve var palīdzēt izvairīties no pārpratumiem un skaidri sazināties ikdienas situācijās?

7.

MAĢĪJA

Izprast valodu:

Maģija notiek, kad saproti, kā skaņas un burti darbojas kopā. Zinot atšķirību, vari apgūt jaunu valodu.

Izvērtē:

- Kuras skaņas vismazāk atbilda burtiem, kuri tās apzīmē.
- Kā Tu trenēsi un uzlabosi sarežģītu skaņu saklausīšanu un izrunu?
- Kas publisku runātāju padara par izcilu balss un izrunas ziņā? Vai vari sniegt piemēru?

Sasaiste ar ikdienu:

Kā skaņu un burtu atšķirību apgūšana var uzlabot Tavu saziņu ikdienas dzīvē?

MAGIC
OF LANGUAGE

MAĢISKĀ TAKA
MORFOLOĢIJA

1.

ZILBES

Izveido vārdu mākoņus vai kartiņas:

- Lai atvasinātu jaunus vārdus, izmanto dotās morfēmas (priedēkļus un piedēkļus)!
- Pārskatāmā veidā sakārtot vārdus vai nu vārdu mākoņos, vai uz vārdu kartītēm.

Izvērtē:

- Kā vārdu sadalīšana morfēmās vienkāršo valodas sarežģītību ikdienas sarunās un lasīšanas procesā?

Papildpunkti:

- Atpazīsti katru izmantoto morfēmu un paskaidro tās nozīmi.
- Izaicini sevi, izdomājot sarežģītākus vārdu piemērus.

Saikne ar ikdienu:

- Kā ikdienas saziņā izpratne par morfēmām palīdz izveidot un saprast jaunus vārdus?

2.

IZVEIDO ZILBJU GRAFISKO
ZĪMĒJUMU

Lai parādītu, kā savienot morfēmas (piedēkļus, priedēkļus, vārdu celmus) vārdu veidošanai, uzzīmē grafiku vai domu karti. Izmanto sarakstā dotās morfēmas.

Daži morfēmu piemēri:

- Piedēkļi : ne-, pār-, at-, no-
- Piedēkļi (sufiksi): -īt-, -iņ-, -šan-, -īg-.
- Vārdu celmi: glīt-, māj-, dom-, darb-.

Izvērtē:

- Kādā mērā morfēmu kombinācijas palīdz ātri izveidot vārdus un saprast to nozīmi dažādos kontekstos?

Sasaiste ar ikdienu:

- Kā morfēmu lietojuma apguve palīdz saprast un lietot bagātāku valodu ikdienā?

3.

IZVEIDO ZILBJU TABULU

Uzskaiti dažādus piedēkļus un parādi, kā tie maina pamatvārda nozīmi.

Daži piemēri:

- Laime --> laimīgs
- Darbs --> darbība, darbinieks, darboties

Piedēkļu piemēri:

-īb-, -niek-, -tāj-, -um-.

izvērtē:

- Kādā mērā piedēkļu jeb sufiksu apguve palīdz izprast un veidot plašāku vārdu krājumu, ko izmantot runā un rakstos?

Sasaiste ar ikdienu:

- Vai un cik lielā mērā piedēkļu spēja mainīt vārda nozīmi (vārdšķiru) Tev palīdz ikdienā efektīvāk izmantot valodu?

MAGIC
OF LANGUAGE

MAÇIJAS TAKA
SINTAKSE

1.

IZLABO TEIKUMUS!

Pārkārto vai pievieno vārdus, lai labotu nepareizos teikumus (vairāk skatīt rokasgrāmatas 11. lpp.).

Piemērs: "Šodien esmu ļoti priecīgs." ► "Esmu priecīgs ļoti šodien."

Izvērtē:

- Kā teikuma struktūras labošana uzlabo domu izteikšanas veidu ikdienas sarunās vai rakstīšanā?

Papildpunkti:

- Pēc teikuma labošanas paskaidrojiet izmantoto gramatikas likumu (piemēram, pareizu vārdu secību, lietvārda un darbības vārda mijiedarbību).

Sasaiste ar ikdienu:

Kā teikuma uzbūves apguve palīdz skaidrāk sazināties gan rakstot, gan runājot?

2.

IZAICINĀJUMS "IZVEIDO TEIKUMU"

Izmanto vārdus no saraksta, lai izveidotu iespējami daudz gramatiski pareizu teikumu. Katrā teikumā jāiekļauj teikuma priekšmets, darbības vārds un papildinātājs.

Vārdu saraksts:

Gaišs, apmulsis, daiļrunīgs, kaitinošs, melanholisks, īslaicīgs, mierīgums, neskaidrs, neaprakstāms, unikāls, sarežģīts, paradokss, spožs, gudrs, kluss, visuresošs, izsalcis, jautrs, noslēpumains, spīdīgs, neparedzams, neprognozējams, kluss, jauns, slēpts, sapņains.

Izvērtē:

- Kā teikuma veidošanas praktizēšana uzlabo Tavu spēju skaidri izteikt idejas rakstveidā vai runā?

Papildpunkti:

- Katram teikumam pasvītro teikuma priekšmetu, darbības vārdu un papildinātāju. Paskaidro, kāpēc teikuma struktūra darbojas!

3.

SINTAKSES DETEKTĪVS

Sadalīts divās komandās. Katra komanda darbojas kā "detektīvs", lai atrastu un labotu sintakses kļūdas teikumos, kas atrodami ceļvedī (12. lpp.):

Izlabo un paskaidro:

- Pēc katra teikuma izlabošanas paskaidrojiet gramatikas likumu, kas tika pārkāpts (piemēram, vietniekvārds, vārdu secība).

Izvērtē:

- Kā sintakses apgūšana padara Tevi par pārliecinātāku runātāju?

Papildpunkti:

- Komandas, kas precīzi izskaidro gramatikas likumu, kas atbilst katrai kļūdai, nopelna papildus punktus.

Sasaiste ar ikdienu:

- Kā teikuma kļūdu noteikšana un labošana palīdz uzlabot Tavu saziņu ikdienas rakstīšanas un runāšanas laikā?

4.

SINTAKSES MAIŅA STĀSTĀ

Sadarbības stāstu stāstīšana:

Viens spēlētājs sāk, rakstot teikumu ar noteiktu sintaktisko struktūru (piemēram, teikuma priekšmets-darbības vārds-papildinātājs). Nākamais spēlētājs pievieno teikumu ar atšķirīgu struktūru (piemēram, jautājuma forma, pasīvā izteiksme). Turpiniet mainīt teikumu veidus, lai izveidotu stāstu.

Izvērtē:

- Kā darbojas dažādas teikumu struktūras vai padarīt savu rakstīšanu vai runāšanu interesantāku un dinamiskāku?

Papildpunkti:

- Pēc katra teikuma pievienošanas piefiksējiet teikuma struktūru (piemēram, apgalvojums, jautājums, pasīvā izteiksme).

Sasaiste ar ikdienu:

- Kā dažādu teikumu struktūru praktizēšana uzlabo jūsu spēju stāstīt stāstus un skaidrāk sazināties reālajā dzīvē?

5.

NOSLĒPUMAINAIS Vārds:
SINTAKSE

Pabeidziet burvestību!

Veidojiet teikumus, aizpildot tukšās vietas ar pareizām vārdu formām. Uzdevumu meklē ceļvedī 13.lpp.

Izvērtē:

- Kā vārda formu praktizēšana uzlabo Tavu spēju veidot skaidrus un pareizus teikumus.

Papildpunkti:

- Nopelni papildpunktus, izskaidrojot, kāpēc Tevis izvēlēta vārdu forma atbilst teikuma uzbūvei.

Sasaiste ar ikdienu:

- Kā vārdu formu un teikumu struktūru apgūšana palīdz precīzāk un efektīvāk sazināties ikdienas situācijās?

6.

MAĢIJA

Izprotiet valodas burvību:

- Izpēti sintakses kļūdu veidus, kuri Tev šķiet visgrūtākie.
- Kāpēc šīs kļūdas bija grūti labot?

Izvērtē:

- Kā notiek sintakses kļūdu identificēšana un labošana palīdz rakstīt un runāt skaidrāk ikdienā?

Papildpunkti:

- Paskaidro, kā teikuma uzbūves apgūšana uzlabos Tavu spēju efektīvi sazināties un sasniegt savus mērķus.

Sasaiste ar ikdienu:

- Kā sintakses apguve un dažādu teikumu veidu praktizēšana uzlabos Tavu spēju rakstīt stāstus vai esejas un sasniegt komunikācijas mērķus?

MAGIC OF LANGUAGE

Eiropas Savienības finansēts. Paustie viedokļi un uzskati atspoguļo autora(-u) personīgos uzskatus un ne vienmēr sakrīt ar Eiropas Savienības vai Eiropas Izglītības un Kultūras izpildaģentūras (EACEA) viedokli. Ne Eiropas Savienība, ne EACEA nenes atbildību par paustajiem uzskatiem.